

Uz sākumlapu>Prasības iesniegšana tiesā>Kur un kā>**Kā iesniegt lietu tiesā** **Kā iesniegt lietu tiesā**

Horvātija

1 Vai man noteikti ir jāvēršas tiesā vai arī pastāv citas alternatīvas?

Puses var atrisināt strīdu tiesā, bet pastāv arī strīdu ārpus tiesas izšķiršanas procedūras. Horvātijā šādas metodes ir arbitražā, mediācija un tiesas darbības plašākā nozīmē, kuru mērķis ir panākt izlīgumu.

Mediācijas strīdos, kas izriet no civilstrīdiem, komercstrīdiem, darba strīdiem un citiem strīdiem saistībā ar brīvi īstenojamām pušu tiesībām, reglamentē Mediācijas likums (*Zakon o mirenju*) (*Narodne Novine (NN; Horvātijas Republikas Oficiālais Vēstnesis)*, Nr. 18/11). Mediācija (no latīņu val. *mediare* — starpniecība) ir jebkura procedūra (neatkarīgi no tā, kā to dēvē — *mirenje, medijacija, posredovanje, koncilijacija*), kurā puses cenšas atrisināt strīdu, savstarpēji vienojoties, t. i., panākot savstarpēji pieņemamu vienošanos atbilstoši to vajadzībām un interesēm, izmantojot palīdzību, ko sniedz trešā persona — viens vai vairāki mediatori (*posrednik, medijator, koncilijator*), kuri palīdz pusēm panākt izlīgumu, bet kurām nav pilnvaru uzspiest saistošu risinājumu. Mediācija notiek pušu saskaņotā veidā; šai procedūrai ir raksturīgi tas, ka tā ir neobligāta, ka puses šajā procedūrā saglabā autonomiju, kā arī tā ir brīvprātīga un savstarpēji saskaņota, neformāla un konfidenciāla, un tiesvedības puses tajā ir līdzvērtīgas.

Savukārt arbitražā (*arbitražā vai izbrano suđenje*) ir strīda izšķiršana šķīrējtiesā neatkarīgi no tā, vai tās darbu nodrošina juridiska persona vai juridiskas personas struktūra, kas organizē un vada šķīrējtiesu darbu. Arbitražā ir brīvprātīga, ātra, efektīva, nepublika strīda izšķiršanas procedūra, kurā puses var vienoties par tiesnesi gadījumam, kad rodas strīds, arbitražas vietu, piemērojamiem materiālajiem un procesuālajiem noteikumiem, arbitražas norises valodu (-ām), un šķīrējtiesas lēmumam par lietas faktiem ir galīga tiesas nolēmuma spēks.

Civilprocesa likumā (*Zakon o parničnom postupku, turpmāk ZPP*) (*NN Nr. 53/91, 91/92, 112/99, 129/00, 88/01, 117/03, 88/05, 2/07, 84/08, 96/08, 123/08, 57/11, 25/13, 89/14 un 70/19*) ir noteikts, ka tiesa, ņemot vērā visus apstākļus, it īpaši pušu un ar tām saistīto trešo personu intereses, viņu attiecību ilgumu un savstarpējās uzticēšanās līmeni, var pieņemt lēmumu – sēdes laikā vai citādi –, ar kuru tā liek pusēm astoņu dienu laikā sākt mediācijas procedūru vai ierosina, ka pusēm jācenšas izšķirt strīdu mediācijas procedūrā. Turklāt iepriekšējā uzklaušīšanā tiesa informē puses par iespēju izšķirt strīdu, panākot izlīgumu tiesā vai mediācijas procedūrā, un izskaidro pusēm minēto risinājumu iespējas.

Konkrētos gadījumos (ceļot prasību pret Horvātijas Republiku) personai, kura ir iecerējusi celt šādu prasību, iepriekš ir jāsaņemas ar valsts prokuratūru, kam ir teritoriālā jurisdikcija un jurisdikcija pēc būtības saistībā ar pārstāvību tiesā, kurā tiks ierosināta prasība pret Horvātijas Republiku, un jāprasa strīda izšķiršana mierizlīguma ceļā, izņemot gadījumus, kad īpaši noteikumi paredz termiņu prasības pieteikuma iesniegšanai. Pieprasījumā par strīda izšķiršanu mierizlīguma ceļā jābūt ietvertai visai informācijai, kas jānorāda standarta prasības pieteikumā, kuru iesniedz tiesai.

2 Vai pastāv kāds laika ierobežojums, lai vērstos tiesā?

Terminš prasības celšanai ir atkarīgs no prasības veida un tiesiskā rakstura. Piemēram, ar nodarbinātību saistītu tiesību aizsardzībai tiesā ir noteikts 15 dienu termiņš, kura laikā darba ņēmējam ir jāiesniedz prasības pieteikums kompetentajā tiesā par pārkāpto tiesību aizstāvību, pirms tam iesniedzot pieprasījumu savam darba devējam par savu tiesību aizsardzību, izņemot gadījumus, kad ceļ prasību atlīdzināt zaudējumus vai citu naudas prasību, kas izriet no darba attiecībām.

3 Vai man jāvēršas šīs dalībvalsts tiesā?

Jā. Horvātijā civilprocesā tiesas izspriež lietas atbilstoši to jurisdikcijai pēc būtības, kas noteikta ar likumu, un tiesisko varu īsteno vispārējās un specializētās tiesas un Horvātijas Republikas Augstākā tiesa.

Vispārējās tiesas ir municipālās tiesas un valsts tiesas. Specializētās tiesas ir komercietības tiesas (*trgovački sudovi*), administratīvās tiesas (*upravni sudovi*), krimināltiesas (*prekršajni sudovi*), Horvātijas Republikas Augstākā administratīvā tiesa (*Visoki upravni sud Republike Hrvatske*) un Horvātijas Republikas Augstā mirtiesā (*Visoki prekršajni sud Republike Hrvatske*).

Horvātijā visaugstākās instances tiesa ir Horvātijas Republikas Augstākā tiesa (*Vrhovni sud Republike Hrvatske*).

Tiesību aktos var būt noteiktas citas vispārējās un specializētās tiesas atbilstoši to jurisdikcijai pēc būtības vai atbilstoši konkrētām tiesību jomām.

4 Ja jā, tad kurā šīs dalībvalsts tiesā man jāvēršas, ja ņem vērā manu dzīvesvietu un otras puses dzīvesvietu, vai citus ar strīdu saistītus apstākļus?

Saskaņā ar vispārējo noteikumu kompetentā tiesa ir tiesa, kam ir vispārējā teritoriālā jurisdikcija attiecībā uz atbildētāju, t. i., atbildētāja pastāvīgās dzīvesvietas tiesa. Ja atbildētāja pastāvīgā dzīvesvieta nav Horvātijas Republikā, vispārējā teritoriālā jurisdikcija ir atbildētāja pagaidu dzīvesvietas tiesai. Ja atbildētājam papildus tā pastāvīgajai dzīvesvietai ir arī pagaidu dzīvesvieta jebkurā citā vietā un ja, pamatojoties uz apstākļiem, var izsecināt, ka atbildētājs tajā uzturēsies ilgāku laiku, vispārējā teritoriālā jurisdikcija ir pagaidu dzīvesvietas tiesai.

Strīdos pret Horvātijas pilsoni, kura pastāvīgā dzīvesvieta ir ārvalstīs, kur viņš norīkots darbā valsts iestādē vai uzņēmumā, kas ir juridiska persona, vispārējā teritoriālā jurisdikcija ir viņa pēdējās zināmās pastāvīgās dzīvesvietas Horvātijas Republikā tiesai.

Strīdos ar starptautisku dimensiju kompetentā tiesa ir tiesa Horvātijas Republikā, ja tā ir skaidri noteikta tiesību aktos vai starptautiskā līgumā. Ja tiesību aktos vai starptautiskā līgumā nav skaidri noteikts, ka kompetentā tiesa konkrēta veida strīda izšķiršanai ir Horvātijas tiesa, tad kompetentā tiesa strīda izšķiršanai ir Horvātijas tiesa, ja tā tiek izsecināts no tiesību normām par tiesu teritoriālo jurisdikciju Horvātijā.

5 Kurā šīs dalībvalsts tiesā man būtu jāvēršas, ja ņem vērā lietas raksturu, kā arī iespējamo prasījuma mantisko apmēru?

Iepriekš minētais ir atkarīgs no strīda veida un no ZPP noteikumiem, kas reglamentē jautājumus par teritoriālo jurisdikciju un jurisdikciju pēc būtības.

Strīda priekšmeta summa nav izšķirošs kritērijs, kas ietekmē tiesu teritoriālo jurisdikciju un jurisdikciju pēc būtības Horvātijā.

6 Vai es pats(-i) varu iesniegt prasības pieteikumu tiesā, vai arī ir nepieciešams starpnieks, piemēram, jurists?

Atbilstoši pašreizējai ZPP noteiktajai tiesāšanās procesa organizācijai jebkura persona — gan fiziska, gan juridiska — var brīvi izvēlēties, vai viņu tiesvedībā pārstāvēs viņa pati vai arī starpnieks, parasti advokāts, ja vien ZPP nav noteikts citādi.

Tomēr (ZPP) 91. panta noteikumi būtiski ierobežo pušu tiesības pārstāvēt sevi, proti, ja strīdos, kas saistīti ar īpašuma prasībām, strīda summa pārsniedz HRK 50 000, juridisko personu pārstāvji var būt tikai personas, kuras nokārtojušas advokatūras eksāmenu.

Turklāt ZPP 91. panta noteikumi paredz, ka puses lūgumu atļaut pieprasīt pārskatīšanu vai pieteikumu par pārskatīšanu var iesniegt ar pārstāvja (t. i., advokāta) starpniecību, vai arī izņēmuma kārtā tās var pārstāvēt sevi pašas, ja ir nokārtojušas advokatūras eksāmenu; vai arī lūgumu atļaut pieprasīt pārskatīšanu vai pieteikumu par pārskatīšanu pušu vārdā var iesniegt persona, kura saskaņā ar ZPP vai jebkuriem citiem tiesību aktiem ir pilnvarota būt par pārstāvi šādā statusā, pat ja šī persona nav advokāts, bet ar nosacījumu, ka viņa ir nokārtojusi advokatūras eksāmenu.

7 Tieši pie kā man jāvēršas, lai uzsāktu tiesas lietu: reģistrācijas birojā, pie tiesas darbinieka kancelejā, vai kādā citā iestādē?

Civiltiesvedību uzsāk, iesniedzot prasības pieteikumu kompetentajā tiesā, tieši tiesas kancelejā, pa pastu vai izmantojot telegrāfu.

8 Kādā valodā prasības pieteikumu var iesniegt? Vai to var darīt mutiski, vai arī tam jābūt rakstveidā? Vai prasības pieteikumu var nosūtīt pa faksu vai e-pastu?

Civiltiesvedība notiek horvātu valodā un izmantojot latīņu rakstu, izņemot, ja atsevišķās tiesās ir ieviesta citas valodas vai raksta lietošana.

Puses un citi tiesvedības dalībnieki savus prasības pieteikumus, sūdzības un citus dokumentus tiesā iesniedz horvātu valodā un latīņu rakstā.

Prasības pieteikumu var iesniegt tieši tiesas kanceleijā, nosūtīt pa pastu vai nosūtīt ar telegrāfu (*telegrafski*), lai gan visbiežāk to vai nu iesniedz tieši tiesas kanceleijā, vai nosūta pa pastu.

ZPP ir paredzēta iespēja dokumentus iesniegt elektroniski. Elektroniski iesniegtiem dokumentiem jābūt parakstītiem, izmantojot derīgu elektronisko parakstu atbilstoši speciāliem tiesību aktiem.

9 Lai celtu prasību, ir jāaizpilda kādas ģeogrāfiskās veidlapas? Ja nav, kā lai es izklāstu savu prasījumu? Vai ir kādi ģeogrāfiskie elementi, kas ir ietvertami iesniedzamajos dokumentos?

Veidlapas izmanto tikai Eiropas procedūrās maza apmēra prasībām. Plašāka informācija par šo tēmu pieejama brošūrā "[Maza apmēra prasības — Horvātijas Republika](#)".

ZPP nosaka, kas ir jāiekļauj prasības pieteikumā, proti, ģeogrāfiskā prasība pēc būtības un blakusprasības, fakti, ar kuriem prasītājs pamatojis savu prasību, pierādījumi šādu faktu apliecināšanai un cita informācija, kas jāiekļauj katrā prasības pieteikumā (ZPP 106. pants).

Katrā dokumentā, tostarp pieteikumos, jābūt ietvertai šādai informācijai: tiesas nosaukums, pušu vārdi, uzvārdi, nodarbošanās un pastāvīgā vai pagaidu dzīvesvieta, to likumīgie pārstāvji un pārstāvji, ja tādi ir, iesniedzējas puses personas identifikācijas numurs, strīda priekšmets un iesniedzējas puses apliecinājuma paraksts.

Puse vai tās pārstāvis dokumenta beigās uzliek savu parakstu.

Ja iesniedztajā dokumentā ir ietverta prasība, pusei dokumentā jānorāda fakti, ar kuriem tā pamato savu prasību, un pierādījumi, ja nepieciešams.

Tiesa turpina prasības pieteikuma izskatīšanu, pat ja pieteikuma iesniedzējs nav norādījis pieteikuma juridisko pamatu; pat tad, ja pieteikuma iesniedzējs ir norādījis pieteikuma juridisko pamatu, tiesai tas nav saistošs.

10 Vai man ir jāmaksā tiesas izdevumi? Ja, jā, — kad? Vai man jāapmaksā advokāts no prasības iesniegšanas brīža?

Pusēm jāsamaksā tiesas nodevas, ko reglamentē Tiesas nodevu likums (*Zakon o sudskim pristojbama*) (NN Nr. 74/95, 57/96, 137/02, 125/11, 112/12, 157/13, 110/15; turpmāk "ZSP").

ZSP noteiktās tiesas nodevas ir saistošas personām, pēc kuru pieprasījuma vai kuru interesēs tiek veiktas konkrētas tiesību aktos noteiktās darbības.

Ja vien ZSP nav noteikts citādi, tiesas nodevas jāsamaksā:

par dokumentu iesniegšanu (pieteikumi, tiesiskās aizsardzības līdzekļi, izpildes pieteikumi utt.) — iesniegšanas brīdī, un par dokumentu iesniegšanu, ko reģistrē — kad tiek veikta reģistrācija;

par dokumentu iesniegšanu aizstāvībai — pēc tiesvedības galīgās izbeigšanas attiecībā uz katru no pusēm proporcionāli to panākumiem lietā;

par tiesas sēžu stenogrammām — pēc pieprasījuma;

par tiesu lēmumiem — kad pusei vai tās pārstāvim tiek izsniegta lēmuma kopija;

par mantošanas apliecināšanām — kad tās kļūst galīgas;

piespiedu norēķinu, bankrota un likvidācijas procedūrās — izdodot lēmumu par pamatsadalījumu vai lēmumu, ar ko apstiprina piespiedu norēķinus;

par citām darbībām — kad tās pieprasa vai kad vēršas tiesā.

Saskaņā ar vispārējo noteikumu par tiesas procesa izmaksu segšanu tai pusei, kura zaudē lietu, ir pilnībā jāsedz pretējās puses un tās aizstāvju izdevumi. Zaudētājas puses aizstāvjiem ir jāsedz izdevumi, kas radušies viņu darbību rezultātā.

Advokātu pārstāvības izmaksas, atlīdzību advokātiem un izmaksu atlīdzināšanu reglamentē Juridisko profesiju likums (*Zakon o odvjetništvu*) (NN Nr. 9/94, 117/08 tulkojums, 50/09, 75/09 un 18/11; turpmāk "ZO").

Advokāts ir tiesīgs pieprasīt nodevu par sniegtajiem juridiskajiem pakalpojumiem un saņemt atlīdzību par visām izmaksām, kas rodas saistībā ar veikto darbu, atbilstoši tarifam, ko noteikusi Advokātu asociācija un apstiprinājis tieslietu ministrs, un advokāti izraksta klientam rēķinu par pakalpojuma sniegšanu. Pilnvaras anulēšanas vai atsaukšanas gadījumā advokāts izraksta rēķinu 30 dienu laikā no pilnvaras anulēšanas vai atsaukšanas dienas.

Ģeogrāfiskās tiesības lietās advokāti var vienoties ar pusi par tādu atlīdzību par veikto darbu, kas ir proporcionāla puses panākumiem lietā, t. i., panākumiem darbībās, ko advokāts tiesas procesā veic puses vārdā, atbilstoši oficiālajam tarifam. Šāda vienošanās ir spēkā tikai tad, ja tā ir noslēgta kā rakstisks līgums.

Tādējādi ģeogrāfiskās tiesības lietās puses var regulēt savas attiecības ar advokātu rakstiskā līgumā.

11 Vai ir iespējams saņemt juridisko palīdzību?

Ja puse pieprasa profesionālu juridisko palīdzību, tā var konsultēties ar advokātiem, kuri saskaņā ar ZO 3. pantu ir pilnvaroti Horvātijā sniegt visu veidu juridisko palīdzību, jo ģeogrāfiskā sniegt juridiskas konsultācijas, sagatavot prasības pieteikumus, sūdzības, priekšlikumus, pieprasījumus, pieteikumus, ārkārtas tiesiskās aizsardzības līdzekļus un citus prasījumus, kā arī pārstāvēt puses.

Turklāt pusēm ir iespēja izmantot bezmaksas juridisko palīdzību. Proti, Bezmaksas juridiskās palīdzības likumā (*Zakon o besplatnoj pravnoj pomoći*) (NN Nr. 143/2013 un 98/19) ir paredzēta iespēja piešķirt bezmaksas juridisko palīdzību iedzīvotājiem, kuri nevar paši atļauties šādu palīdzību, bet kuriem tā ir vajadzīga. Informācija par bezmaksas juridisko palīdzību Horvātijā ir atrodama tīmekļa vietnē: <https://pravosudje.gov.hr/besplatna-pravna-pomoc/6184>.

12 No kura brīža tiek uzskatīts, ka prasība ir celta? Vai iestādes sniedz kādu atbildi par to, vai mans prasījums ir vai nav pienācīgi izklāstīts?

Civilprocesu uzsākt, iesniedzot prasības pieteikumu, un to uzskata par uzsāktu brīdī, kad prasības pieteikums ir iesniegts atbildētājam.

Pēc prasības pieteikuma saņemšanas notiek gatavošanās tiesas sēdei.

Šāda gatavošanās cita starpā ietver prasības pieteikuma iepriekšēju izskatīšanu, un, ja prasības pieteikums ir nepilnīgs vai tajā nav ietverta visa informācija, kas vajadzīga, lai uz tā pamata varētu rīkoties, tiesa liek iesniedzējai pusei to izlabot, t. i., to grozīt saskaņā ar sniegtajiem norādījumiem, un atdod to atpakaļ labojumu vai grozījumu veikšanai.

13 Vai es saņemšu precīzas ziņas par notikumu turpmāko attīstības gaitu (piemēram, laiku, kad man ir jāierodas tiesā)?

Tiesas kancelejas pārzinis informē puses, to advokātus un pārstāvjus par lietas virzību, pamatojoties uz reģistrā un lietas dokumentācijā ietverto informāciju. Šī informācija aprobežojas ar datiem par tiesvedības norises posmu un par atsevišķiem tiesnešiem, palātu priekšsēdētājiem, padomes locekļiem un juridiskajiem sekretāriem, kuri piedalās lietas izskatīšanā.

Sniedzot informāciju, ir aizliegts izteikt paziņojumus par atsevišķu tiesisko darbību pareizību, kā arī par iespējamo tiesvedības rezultātu.

Informāciju var sniegt telefoniski, pa e-pastu un rakstiski.

Puses ar interneta starpniecību var piekļūt informācijai par tiesvedības norisi un atsevišķiem tiesnešiem, palātu priekšsēdētājiem, padomes locekļiem un juridiskajiem sekretāriem, kuri piedalās lietas izskatīšanā, ja konkrētajā lietā tiek izmantots pakalpojums "E-lieta", kas nodrošina publisku piekļuvi pamatinformācijai par tiesā izskatāmajām lietām (*Javni pristup osnovnim podacima o sudskim predmetima — usluga e-Predmet*).

Termini, kuru laikā pusēm jāierodas tiesā un pusēm vai tiesai jāveic citas darbības, ir noteikti ZPP.

Plašāka informācija par termiņiem un termiņu veidiem ir pieejama informācijas paketē "[Procesuālie termiņi — Horvātijas Republika](#)".

Lapa atjaunināta: 30/09/2020

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.